

ЦЕНТАР ЗА ПРОМОЦИЈУ ЗДРАВЉА ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ НИШ

"ИМУНИЗАЦИЈА ЗА ЖИВОТ"

Шта је имунизација?

Имунизација представља примену вакцина у спречавању и сузбијању заразних болести. То је најефикаснија мера у борби против ових болести која има велики утицај на здравље становништва у целини. Вакцинацијом против заразних болести, као што су дечја парализа, дифтерија и велики кашаљ, у свету се спасава око три милиона живота годишње. Такође, спречава се оболевање и трајна инвалидност више милиона деце. Спречавајући оболевање, имунизација посредно утиче на смањење трошкова лечења.

Из тих разлога имунизација представља приоритет у здравственој заштити. Основни предуслов успеха имунизације је примена квалитетних и безбедних вакцина које одговарају стандардима СЗО и једнака доступност вакцина свима.

Циљ систематске обавезне имунизације је достићи и одржати 95% и виши обухват на нивоу целокупне популације деце коју према календару треба вакцинисати (сва деца, свим вакцинама без демографских, територијалних и социјалних разлика), ради спречавања оболевања, могућих компликација које захтевају болничко лечење, од којих неке остављају трајна оштећења или доводе до смртог исхода.

Шта је Недеља имунизације?

Светска здравствена организација организује Недељу имунизације у Европи с циљем да имунизацију стави у жижу интересовања и скрене пажњу шире јавности али и здравствених радника на њен значај. Суштина заједничких напора у свим земљама јесте достизање и одржавање колективног имунитета популације против заразних болести.

Девета по реду, Недеља имунизације у Европском региону Светске здравствене организације (СЗО) обележена је од 22. до 26. априла под слоганом „Имунизација за живот“. То је годишњи догађај чији је циљ повећање обухвата имунизацијом и јачање уверења о потреби заштите сваког појединца од болести које се могу спречити вакцинацијом.

Зашто је то потребно?

Имунизацијом се на најбржи и најјефтинији начин контролишу многе тешке заразне болести и зато она представља приоритет у здравственој заштити. У супротном, дифтерија, велики кашаљ, мале богиње, дечја парализа и друге болести могу се поново јавити, узроковати смрт и инвалидност међу децом и оптеретити националне здравствене системе. Због тога је неопходно одржавати висок обухват имунизацијом све деце, укључујући и ону из тзв. маргинализованих група.

Шта је главни циљ?

Основно је право сваког детета да буде заштићено од болести које се могу спречити вакцинацијом. Зато је главни циљ Недеље имунизације у Европи повећање обухвата деце вакцинацијом и јачање уверења о потреби заштите сваког детета. За његово остварење неопходна је свестрана, заједничка акција здравствених радника, родитеља и целе друштвене заједнице.

Десет болести може бити спречено рутинском вакцинацијом деце: туберкулозни менингитис, дечја парализа, дифтерија, тетанус, велики кашаљ, менингитис изазван хемофикусом инфлуенце тип б, мале богиње, рубеола, заушци и заразна жутица Б.

ТУБЕРКУЛОЗА

Туберкулоза је заразна бактеријска болест која захвата плућа и може да пређе на мозак и друге органе, нарочито у првој години живота. Преноси се путем капљица у блиском контакту са зараженом особом. Изазива кашљање, знојење, губитак телесне тежине и умор.

Последице болести

Милијарна туберкулоза и туберкулозни менингитис су високо смртоносни за одојче или остављају трајна оштећења на мозгу.

ДЕЧЈА ПАРАЛИЗА

Заразна вирусна болест која се преноси директним и индиректним контактом са зараженом особом и предметима.

Последице болести

Од особа које оболе од дечје парализе:

- 1 од 100 постаће парализована
- 1 од 20 парализованих ће умрети
- 1 од 2 парализоване особе које преживе остаће доживотно парализована

ДИФТЕРИЈА

Дифтерија је заразна бактеријска болест која се преноси капљично у блиском контакту са оболелом особом или носиоцем инфекције, а изазива бол у гуши и озбиљне тешкоће у дисању и раду срца.

Последице болести

Од особа које оболе од дифтерије:

- 1 од 15 ће умрети
- Бактерија ослобађа токсин (отров) који може довести до поремећаја у нервном систему, односно парализе или поремећаја рада срца.

ТЕТАНУС

Бактерија из земљишта кроз оштећену кожу доспева у организам, ослобађа јак отров и проузрокује болне грчеве у мишићима, конвулзије и грчевито затварање вилице.

Последице болести

Од особа које оболе од тетануса:

- 1 од 10 умреће (ризик расте код врло младих и врло старих особа).

ВЕЛИКИ КАШАЉ

Заразна бактеријска болест која се преноси капљично, блиским контактом са зараженом особом и изазива кашаљ са зацењивањем и повраћањем. Болест може да траје и до три месеца.

Последице болести

Од особа које оболе од великог кашља:

- 1 од 500 умреће од упале плућа или оштећења мозга (90% смртних случајева се јавља код деце млађе од 6 месеци)
- 1 од 125 добиће конвулзије (1 од 70 код беба млађих од 6 месеци)
- 1 од 1000 добиће запаљење мозга (1 од 500 код беба млађих од 6 месеци)
- 1 од 20 добиће запаљење плућа (1 од 10 код беба млађих од 6 месеци)
- 1 од 5 биће смештено у болницу (1 од 2 код беба млађих од 6 месеци)

МАЛЕ БОГИЊЕ

Изузетно заразна вирусна болест која се преноси капљичним путем односно директним контактом са зараженом особом, а изазива високу температуру, кашаљ и оспу.

Последице болести

Од особа које оболе од малих богиња:

- 1 до 2 особе од 1000 умреће
- 1 од 20 добиће упалу уха
- 1 од 25 добиће упалу плућа или бронхитис
- 1 од 200 добиће конвулзије
- 1 од 6 добиће дијареју
- 1 од 1000 добиће енцефалитис (упала мозга)
- 1 од 10 деце која оболе од енцефалитиса умреће
- до 4 од 10 деце која оболе од енцефалитиса задобиће оштећење мозга
- 1 од 8000 деце млађе од 2 године задобиће дегенерацију мозга, која може да се испољи и годинама касније и која је увек смртоносна
- 1 од 6000 имаће проблема са згрушавањем крви

ЗАУШКЕ

Заразна вирусна болест која се преноси капљичним путем, блиским контактом са зараженом особом а изазива отицање пљувачних жлезда (паротидне) које је праћено високом температуром.

Последице болести

Од особа које оболе од заушака:

- 1 од 20 добиће вирусни менингитис
- 1 од 1000 добиће енцефалитис (упала мозга)
- 4 од 10 мушкараца који оболе од заушака добиће оток мошница
- 1 од 20,000 оболелих имаће оштећен слух

Заушке такође могу, мада ретко, да проузрокују стерилност код мушкараца.

РУБЕОЛА

Заразна вирусна болест која се преноси капљичним путем, блиским контактом са зараженом особом, праћена оспом, високом температуром и отоком потиљачних лимфних жлезда. Може да изазове велика оштећења плода уколико се жена зарази у прва три месеца трудноће.

Последице болести

Од особа које оболе од рубеоле:

- 9 од 10 беба имаће тешка оштећења (као што су глувоћа, слепило, оштећење мозга или срчани проблеми) ако се мајка зарази у раној трудноћи
- 1 од 3000 добиће тромбоцитопенију (крварење и појава модрица на кожи)
- 1 од 6000 добиће енцефалитис (упала мозга)
- Више од половине жена са рубеолом има болове у зглобовима.

ВИРУСНИ ХЕПАТИТИС Б

Заразна жутица која се преноси путем крви и нестерилних медицинских инструмената, са заражене мајке на новорођенче а код одраслих и незаштићеним сексуалним односом. Болест је подмукла, само у 10% деце се развије клиничка слика (губитак апетита, повраћање, болови у зглобовима, жутица, оспа). Често се открије тек анализом крви. Може за последицу имати хронични хепатитис, цирозу и карцином јетре.

Последице болести

Код особа инфицираних вирусом хепатитиса Б хронична инфекција се развије у:

- 90% новорођенчади
- 25-50% деце 1-5 година старости
- 1-10% старије деце и одраслих
- 80% од свих карцинома јетре последица је хроничног хепатитиса Б

БОЛЕСТ ИЗАЗВАНА ХЕМОФИЛУСОМ ИНФЛУЕНЦЕ ТИП Б

Заразна бактеријска болест која се преноси капљичним путем, блиским контактом са зараженом особом, а изазива менингитис (упала меке моздане опне), епиглотитис (оток у грлу који изазива гушење), сепсу и остеомијелитис (запаљење и размекшавање костију).

Последице болести:

- 1 од 20 које добију хиб менингитис ће умрети
- 1 од 4 које преживе хиб менингитис остаће са трајним оштећењем мозга или глувоћом
- 1 од 100 које добију епиглотитис ће умрети

Порука за родитеље:

**СПРЕЧИТЕ ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ
ЗАШТИТИТЕ СВОЈЕ ДЕТЕ
ВАКЦИНИШИТЕ ГА НА ВРЕМЕ**